

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

M. Tvllii Ciceronis Orationvm Pars ...

Cicero, Marcus Tullius

Coloniae Agrippinae, 1622

Oratio IV.

[urn:nbn:de:bsz:31-116541](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-116541)

ACCUSATIONIS

INC. VERREM LIBER

PRIMVS, QVI DIVI-

natio dicitur,

ORATIO IV.

* I quis vestrum, Iudices, aut eorum, I
qui ad sunt, fortè miratur, me qui
tot annos in causis iudicijsq̄ue
publicis ita sim versatus, vt defen-
derim multos, la serim neminem, ubi
tò nunc mutata voluntate ad accusandum descēde-
re: is si mei consilij causam rationemq̄ cognouerit,
vnà & ià quod facio probauit, & in hac causa pro-
fectò neminem mihi esse prapondū actorem putabit.

* Cum Quaestor in Sicilia fuissē, iudices, itaq̄, ex ea
prouincia decessissē, vt Siculis omnibus iucundam
diuturnamq̄, memoriam Quaesturae, nominisq̄, mei
velinquerem: factum est, vti cū summū in veteribus
patronis multis, tū nonnullum etiā in me praesidium
suis fortunis constitutum esse arbitrarentur. Qui
nunc populati atque vexati, cuncti ad me publice
sape venerunt, vt suarum fortunarum omnium
causam defensionemq̄, susciperem: me saepe esse
pollicitum, saepe ostendisse dicebant, si quod tempus
accidisset, quo tempore aliquid à me requirerent,
commodis eorum me non defuturum. * venisse 3
tempus

Exordi:

Narrat

IN VERREM

tempus aiebant, non iam vt commoda sua, sed vt
 vitam salutemq; totius prouincia defenderem: se-
 se iam ne deos quidem in suis vrbibus, ad quos con-
 fugerent, habere: quod eorum simulacra sanctissima
 C. Verres ex delubris religiosissima sustulisset:
 quas res luxuries inflagitjs, crudelitas in sup-
 plicijs, auaritia in rapinis, superbia in contu-
 melijs efficere potuisset, eas omnes sese hoc vno Pra-
 tore per triennium pertulisse: rogare & orare, ne il-
 los supplices aspernarer, quos me in oculum nemi-
 ni supplices esse oporteret. * Tuli grauiter & acer-
 be, Iudices, in eum me locum adductum, vt aut
 eos homines spes falleret, qui opem à me atque
 auxilium petissent: aut ego, qui me ad defenden-
 dos homines ab ineunte adolescentia dedissem,
 tempore atq; officio coactus ad accusandum tra-
 ducerer. Dicebam habere eos actorem Q. Caelium,
 qui praesertim Quaestor in eadem prouincia post
 me Quaestorem fuisset. quo ego adiumento spera-
 bam hanc à me molestiam posse dimoueri, id mihi
 erat aduersarium maximè: nam illi multi à mi-
 hi hoc facilius remississent, si istum non nossent, aut
 si iste apud eos Quaestor non fuisset. * Adductus sum,
 Iudices, officio, fide, misericordia, multorum hono-
 rum exemplo, veteri consuetudine, institutoq;
 maiorum, vt onus hoc laboris atq; officij, non ex
 meo, sed ex meorum necessariorum tempore mihi
 suscipiendum putarem. Quo in negotio tamen
 illa me res Iudices, consolatur, quod haec quae vide-
 tur esse accusatio mea, non potius accusatio,
 quae

quam defensio est
 multo: mori ale
 Siciliam totam
 sandus, propend
 vi, & non omni
 uandus, descende
 ne am, iam illu
 aut hoc à me Sicili
 culu causat anti
 ret, & hoc quod fac
 erer: vt homo singul
 ve praedatu, cum f
 salim, sed in deha
 mademq; ante ocul
 quem offensus, me
 quin tandem esset, co
 posset reprehender
 numq; fidei, in q
 prodesse possunt? Quid
 tim esse debeat? aut
 tatus esse possit? aut
 go accommodatum se
 eueri a prouincia
 Rom. afflicti, posset,
 tji sol. vnum quae
 ordinem Senatorum
 res se idoneos non
 iudiciorum severita
 Rom. interea, tamet
 latidique affectus

quam defensio est existimanda. Defendo enim multos mortales, multas ciuitates, prouinciam Siciliam totam. Quamobrem si mihi vnus est accusandus, propemodum manere in instituto meo videor, & non omnino a defendendis hominibus subleuandisq; discedere. * Quod si hanc causam tam idoneam, tam illustrem, tam grauem non haberem, si aut hoc a me Siculi non petissent, aut mihi cum Siculis causata tanta necessitudinis non intercederet, & hoc quod facio, me Reip. causam facere profiterer: vt homo singulari cupiditate, audacia, scelere praditus, cuius furta atq; flagitia non in Sicilia solum, sed in Achaia, Asia, Cilicia, Panphylia, Roma deniq; ante oculos omnium maxima turpissimaque nossemus, me agente in iudicium vocaretur: quis tandem esset, qui meum factum aut consilium posset reprehendere? Quid est, pro Deum hominum fidem, in quo ego Reip. plus hoc tempore prodesse possim? Quid est, quod aut populo Rom grauius esse debeat? aut socijs exterisq; nationibus optatius esse possit? aut saluti fortunisq; omnium magis accomodatum sit? Populata, vexata, funditus euersa prouincia: socij stipendiarijque populi Rom. afflicti, miseri, iam non salutis spem, sed exitij solacium querunt. * Qui iudicia manere apud ordinem Senatorium volunt, queruntur accusatores se idoneos non habere: qui accusare possunt, iudiciorum seueritatem desiderant. Populus Rom. interea, tamen si multis incommodis difficultatibusque affectus est, tamen nihil aequè in Rep.

IN VERREM.

atq; illam veterem iudiciorum vim gravitatemq;
 requirit. Iudiciorum desiderio Tribunitia potestas
 efflagrata est: iudiciorum leuitate ordo quoque
 alius ad res iudicandas postulatur: Iudicum culpa
 atque dedecore etiam Censorium nomen, quod
 asperius ante a populo videri solebat, id nunc pos-
 citur: id iam populare atque plausible factum est.

* In hac libidine hominum nocentissimorum, in
 9 Pop. Rom. quotidiana querimonia, iudiciorum
 infamia, totius ordinis offensione, cum hoc vnum
 his tot incommodis remedium esse arbitrarer, vt
 homines idonei atque integri causam Reip. le-
 gumq; susciperent: fateor me salutis omnium causa
 ad eam pariem accessisse Reip. subleuanda, qua
 maxime laborarer. * Nunc quoniam quibus rebus
 adductus ad causam accesserim demonstravi, di-
 cendum necessario est de contentione nostra, vt
 in constituendo accusatore, quid sequi possitis, habe-
 atis. Ego sic intelligo, Iudices, cum de pecunijs re-
 petundis nomen cuiuspiam deferatur, sicerta-
 men inter aliquos sit, cui potissimum delatio detur,
 hac duo in primis spectari oportere: quem maxi-
 me velint actorem esse ij, quibus facta esse dicantur
 iniuria, & quem minime velit is, qui eas iniu-
 ria fecisse arguatur. * In hac causa, Iudices, tam-
 en si vtrumq; esse arbitrator perspicuum, tamen de
 vtroq; dicam, & de eo prius, quod apud vos pluri-
 mum debet valere, hoc est de voluntate eorum, qui-
 bus iniuria facta sunt, quorum causa iudicium de
 pecunijs repetundis est constitutum, Siciliam
 pro-

*Transfere
 ad qui de
 hoc est
 actor.*

proniam C. Ve
 esse. Siciliam
 fana spoliasti
 veniens: ad me
 tamiam & in cog
 sibi per me a robu
 tunt: me a sen
 vltorem inuicem
 me actorem cau
 Q. Caelii, hoc dices,
 causam accedere
 rumq; sociorum vo
 esse non oportet. S
 res, cui te inuicem
 mari vult, Sicul
 causam in meo tra
 cium, sed plane
 quod ita per te reb
 cause contra illu
 micum em. factum
 dieres obicit, per
 familiariter inuicem
 inde sunt te et te
 omnes a me nomi
 sum, appellat
 dentia me a manu
 C. Marcellus: ser
 lu Marcellus: m
 maxime vult ut
 inuicem illa pro

prouinciam C. Verres per triennium depopulatus
 esse, Siculorum civitates vastasse, domos exinanisse,
 fana spoliasse dicitur. Ad sunt, queruntur Siculi
 vniuersi: ad meam fidem, quam habent specta-
 ram iam & diu cognitam, confugiunt: auxilium
 sibi per me à vobis atque à Pop. Rom. legibus pe-
 tunt: me defensorem calamitatum suarum, me
 vltorem iniuriarum, me cognitorem iuris sui,
 me actorem causæ totius esse voluerunt. * Vtrum,
 Q. Cæcili, hoc dices, me non Siculorum rogatu ad
 causam accedere? an optimorum fidelissimo-
 rumq; sociorum voluntatem apud hos grauem
 esse non oportere? Si id audebis dicere, quod C. Ver-
 res, cui te inimicum esse simulas, maxime existi-
 mari vult, Siculos hoc à me non petisse: primum
 causam inimicitui subleuabis, de quo non præiudi-
 cium, sed plane iudicium iam factum putatur:
 quod ita percrebuit, Siculos omnes actorem sui
 causæ contra illius iniurias quesisse. * Hoc si tu ini-
 micus eius, factum negabis, quod ipse, cui maxime
 hæc res obstat, negare non audeat, videto ne nimium
 familiariter inimicitias exercere videare. De-
 inde sunt testes viri clarissimi nostræ ciuitatis, quos
 omnes à me nominari non est necesse, eos qui ad-
 sunt, appellabo, quos si mentirer, testes esse impa-
 dentia mea minime vellem. Scit is, qui est in consilio,
 C. Marcellus: scit is, quem adesse video, Cn. Lentu-
 lus Marcellinus: quorum fide atq; præsidio Siculi
 maxime vruntur, quod omnino Marcellorum no-
 mini tota illa prouincia adiuncta est. * Hi sciunt
 hoc

IN VERREM

Tran.
 hoc non modo à me peti-
 tum esse, sed ita sepe, & ita
 vehementer esse peti-
 tum, ut aut causa mihi susci-
 pienda fuerit, aut officium neces-
 situdinis repudian-
 dum. Sed quid ego his testi-
 bus utor? quasi res du-
 bia aut obscura sit. Ad-
 sunt homines ex tota pro-
 uincia nobilissimi, qui prae-
 sentes vos orant atque obse-
 crant, Iudices, ut in actore causa
 sua deligendo, vestrum iudicium
 à suo iudicio ne discrepet. Om-
 nium ciuitatum totius Sicilia
 legationes adsunt, præter
 duas ciuitates: quarum duarum
 si adessent, duo crimina vel
 maxima minuerentur, quae
 cum his ciuitatibus C. Verri
 communicata sunt.*

35 At enim cur à me potissimum
 hoc praesidium petiuerunt?
 Si esset dubium, petissent à
 me praesidium, necne, dicerem
 cur petissent. Nunc verò, cum
 id ita perspicuum sit, ut oculis
 iudicare possitis, nescio cur
 hoc mihi detrimento esse debeat.
 si id mihi obijciatur, me
 potissimum esse delectum.*

36 verum id mihi non sumo, Iudices, &
 hoc non modo in oratione
 mea non pono, sed ne in
 opinione quidem cuiusquam
 relinquo, me omnibus patronis
 esse propositum. Non ita est,
 sed vnius cuiusque temporis,
 valetudinis, facultatis ad
 agendum, ducta ratio est.
 Mea fuit semper hac in hac
 re voluntas, & sententia,
 quocumque ut hoc mallem,
 de his qui essent idonei,
 susciperet, quam me: me ut
 mallem: quam neminem.

37 Reliquum est iam, ut illud
 queramus, cum hoc
 confiteri, Siculos à me
 petisse, ecquid hanc rem,
 apud vos animosque vestros
 valere oporteat: ecquid
 auctoritatis apud vos in
 suo iure repetundo socij

Pop.

*Pop. Rom. supplicet
 quo quid ego p
 bium sit, quin tot a
 rum causa confit
 erepti pecunie, cu
 repetuntur. Hac
 nam exierunt off
 quando nunc quid
 runtamen, si qua
 nimos consolari pos
 cuius legis non mo
 nis: nationibus iam
 ratur.* Quis igit
 arbitratu lege agi
 ta? Sicilia tota si
 vet: quod auri, qu
 rum in meis vrbib
 in vnaquaque ve
 urri habui, id mihi
 stulisti: quo nomine
 lege repeto. Si ymo
 possit, hac voce vtr
 rat, harum rerum
 bitata est ipsa dele
 tam impudens vtr
 sam inuitis y, qu
 aut aspirate audiat
 li dicerent, re non
 quare antea vidi
 fortissimè defendere,*

quomodo quid dicitur
 Pop. Rom supplices vestri habere debeant. De
 quo quid ego plura commemorem? quasi vero du-
 bium sit, quin tot a lex de pecunijs repetundis socio-
 rum causa constituta sit. * Nam ciuibus cum sunt
 erepta pecunia, ciuili ferè actione, & priuato iure ¹⁸
 repetuntur. Hæc lex socialis est, hoc Ius nation-
 um exterarum est, hanc habent arcem minus ali-
 quando nunc quidem munitam, quàm antea: ve-
 runtamen, si qua reliqua spes est, quæ sociorum a-
 nimos consolari possit, ea tota in hac lege posita est:
 cuius legis non modò à Pop. Rom. sed etiam ab vlti-
 mis nationibus iam pridem seueri custodes requi-
 runtur. * Quis igitur est, qui neget oportere eorum ¹⁶
 arbitrata lege agi, quorum causa lex sit constituta?
 Sicilia tota si vna voce loqueretur, hoc dice-
 ret: quod auri, quod argenti, quod ornamentorum
 in meis vrbibus, sedibus, delubris fuit, quod
 in vnaquaque re beneficio Senatus Populique Rom.
 iuris habui, id mihi tu C. Verres eripuisti atque ab-
 stulisti: quo nomine abs te sestertium milles ex
 lege repeto. Si vniuersa, vt dixi, prouincia loqui
 posset, hac voce vteretur. quoniam id non pote-
 rat, harum rerum auctorem, quem idoneum esse ar-
 bitrata est, ipsa delegit. In huiusmodi re quisquam
 tam impudens reperietur, qui ad alienam tan-
 sam inuitis ijs, quorum negotium est, accedere,
 aut aspirare audeat? Si tibi, Q. Cæcili, hoc Sici-
 li dicerent, te non nouimus, nescimus quis sis, nun-
 quam te antea vidimus, sine nos per eum nostras
 fortunæ defendere, cuius fides est nobis cognita:

nonne id dicent, quod cuius probare deberent?
 nunc hoc dicunt: virumque se nosse, alterum se cu-
 pere defensorem esse fortunarum suarum, alterum
 21 planè nolle.* Cur nolunt, etiam si tacerent, satis
 dicunt. verum non tacent, tamen his inuitissimis
 te offeres: tamen in aliena causa loquere? tamen
 eos defendes, qui se ab omnibus desertos potius, quàm
 abs te defensos esse malunt? tamen his operam tu-
 am pollicebere, qui te neque velle sua causa, nec si
 cupias, posse arbitrantur. Cur eorum spem exiguam,
 reliquarum fortunarum, quam habent in legis
 & iudicij seueritate positam, vi extorquere cona-
 ris? cur te interponis inuitissimis his, quibus maxi-
 mè lex consultum esse vult? cur de quibus in
 prouincia non optimè es meritus, eos nunc planè
 fortunis omnibus conaris euertere? cur his non
 modo persequendi iuris sui, sed etiam deploranda
 22 calamitatis adimis potestatem? Nam te actore
 quem eorum affuturum putas? quos intelligis non
 vt per te alium, sed vt per aliquem te ipsum vli-
 cantur, laborare? At enim solum id est, vt me Si-
 culi maximè velint: alterum illud credo obscurum
 est, à quo Verres minimè se accusari velit. Ecquis
 vnquam tam palam de honore, tam vehementer de
 salute sua contendit, quam ille atque illius amici, vt
 ne hac mihi delatio detur? Sunt multa, qua Verres
 in me esse arbitratur, qua scit in te. Q. Cecili, non
 23 esse: qua cuiusmodi in vtroque nostrum sunt, pau-
 lo post commemorabo.* Nunc tantum id dicam,
 quod tacitus tu mihi assentiare, nullam rem in me
 esse,

esse, quam ille cont
 mescat. Itaque
 tibi Hortensius
 indicibus perit, vt
 se honeste. Et
 co nter dicit. No
 les, cum vehementer
 absoluator non po
 illo accesserit, ad pe
 cile est, quod bene
 cum dederit, sine
 dederit, vt u absol
 Et ait illi, vt abs
 am, certis esse re
 velit, id esse per
 tentis, sed tunc
 cuius, tab ellam
 mi as nefaria. A
 rat, quam quid
 det eum, si a pu
 à quadruplati
 semper, ac pro
 ad vno fontis
 in iudicij domi
 ni tam ante d
 agi voluerit, re
 mirandam, &
 & honestiore con
 vt iur etur homi
 sum, L. Crassus

LIBER I.

esse, quam ille contemnat: nullam in te, quam perti-
 mescat. Itaq, magnus ille defensor, & amicus eius
 tibi Hortensius suffragatur, me oppugnare, per te ab
 iudicibus peti, vt tu mihi anteponare, & ait hoc
 se honestè, sine vlla inuidia, ac sine vlla offensione
 contendere. Non enim, inquit, illud peto, quod so-
 leo, cum vehementius contendi impetrare, reus vt
 absoluator: non peto. sed vt ab hoc potiùs, quàm ab
 illo accusetur, id peto. Da mihi hoc: concede, quod fa-
 cile est, quod honestum, quod non inuidiosum: quod
 cum dederis, sine vllò tuo periculo, sine infamia illud
 dederis, vt is absoluator, cuius ego causalabor.*
 Et ait iacem, vt aliquis metus adiunctus sit ad grati-
 am, certos esse in consilio, quibus ostendi tabellas
 velit, id esse per facile, non enim singulos ferre sen-
 tentias, sed vniuersos constituere, ceratam vni-
 cuiq, tabellam dari cera legitima, non illa infa-
 mi ac nefaria. Atq, is non tam propter Verrem labo-
 rat, quam quòd eum minimè res tota delectat. vi-
 det enim, si à pueris nobilibus, quos adhuc elusit, si
 à quadruplatoribus, quos non sine causa contempsit
 semper, ac pro nihilo putauit, accusandi voluntas
 ad viros fortes spectatosq, homines translata sit, se
 in iudicijs dominari non posse. * Huic ego homi-
 ni iam ante denuncio, si à me causam hanc vos
 agi volueritis, rationem illi defendendi totam esse
 mutandam, & ita tamen mutandam, vt meliore
 & honestiore conditione sit, quàm qua ipse esse vult:
 vt imitetur homines eos, quos ipse vidit amplis-
 simos, L. Crassum & M. Antonium, qui nihil se

arbitrabantur ad iudicia causasque amicorum
 prater suam & ingenium afferre oportere . nihil
 erit quod me agente arbitretur iudicium sine mag-
 26 no multorum periculo posse corrumpi . * Ego in
 hoc iudicio mihi Siculorum causam receptam, Po-
 puli Ro. susceptam esse arbitror : ut mihi non vnus
 homo improbus opprimendus sit, id quod Siculi pe-
 tuerunt: sed omnino improbitas, id quod Pop.
 Ro. iam dudum flagitat, extinguenda atque delenda
 sit. In quo ego quid eniti, aut quid efficere pos-
 sim, malo in aliorum speret inquirere, quam in ora-
 27 tione mea ponere. * Tu vero, Caeli, quid potes, quo
 tempore, aut qua in re non modò specimen ceteris
 aliquod dedisti, sed tute tui periculum fecisti? In-
 mentem tibi non venit, quid negotij sit causam pu-
 blicam sustinere vitam alterius totam explicare
 atque eam non modò in animis iudicum, sed etiam in
 oculis, conspectuque omnium exponere? sociorum
 salutem, commoda prouinciarum, vim legum, gra-
 uitatem iudiciorum defendere? Cognosce ex
 me, quoniam hoc primum tempus discendi nactus
 es, quam multa esse oporteat in eo, qui alterum ac-
 cuset: ex quibus si vnum aliquod in re cognoueris,
 ego iam tibi ipse istuc quod expetis, mea voluntate
 concedam . Primum integritatem atque inno-
 centiam singularem. nihil est enim quod minus fe-
 rendum sit, quam rationem ab altero vita reposce-
 28 re eum, qui non possit sua reddere, * Hic ego de te
 plura non dicam, vnum illud credo, omnes animadu-
 uertere, te adhuc ab nullis, nisi à Siculis potuisse

cog-

LI
 cognosce Siculorum
 ti, qui tu te sum
 re ad iudicium
 ex me non audier
 cesse est. Illi quide
 curam & suplicio
 Verrem deperere
 dem litterarum P
 ta sit, oportere
 tur. * Deinde accu
 oportet. Eum ego
 intelligo esse vnu
 tamen infirmate
 lia decesseru, in
 tamorem stritab
 tum esse à Verre
 M. Caelium si at
 tisonum adolesce
 neque te cum tuas
 Verre, cum illo fa
 uere . Sunt ha
 signa per multa
 te si maxime cup
 esse non posse. *
 quorum tibi su
 ut eam accusand
 tur Sicilia tota C
 fumentam sibi in
 seternici modum
 fugales, duo peno

LIBER I,

cognosci: Siculos hoc dicere, cum eidem sint irati, cui tu te inimicum esse dicis, sese tamen te actori ad iudicium non affuturos. Quare negent, ex me non audies: hos patere id suspicari, quod necesse est. Illi quidem, ut est hominum genus nimis acutum & suspiciosum, non te ex Sicilia litteras in Verrem deportare velle arbitrantur, sed cum iisdem litteris illius Pratura & tua Quaestura consignata sit, asportare te velle ex Sicilia litteras suspicantur. * Deinde accusatorem firmum, verumque esse oportet. Eum ego, si te putem cupere esse, facile intelligo esse non posse. Nec ea dico, quasi dicam, tamen infirmare non possis. te autem quam de Sicilia decesseris, in gratiam redisse cum Verre: Potamonem scribam, & familiarem tuum retentum esse à Verre in provincia, cum tu decederes: M. Cecilium fratrem tuum lectissimum atque ornatissimum adolescentem non modò non adesse, neque tecum tuas iniurias persequi, sed esse cum Verre, cum illo familiarissimè atque amicissimè vivere. Sunt haec, & alia in te falsi accusatoris signa permulta, quibus ego nunc non utor. hoc dico, te si maximè cupias, tamen verum accusatorem esse non posse. * Video enim permulta esse crimina, quorum tibi societas cum VERRE eiusmodi est, ut ea in accusando attingere non audeas. Quiritur Sicilia tota C. Verrem ab aratoribus cum frumentum sibi in cellam imperavisset, & cum esset tritici modius H. S. V. pro frumento in modios singulos, duodenos sestertios exegisse. Magnum crimen,

IN VERREM

men, ingens pecunia, furtum impudens, iniuria non ferenda. ego hoc vno crimine illum condemnem necesse est. * Tu, Cacili, quid facies? Vtrum hoc tantum crimen pratermittes? an obijcies? Si obijcies, id ne alteri crimini dabis quod eodem tempore in eadem prouincia tu ipse fecisti? audebis ita accusare alterum, vt quo minus tute contemneris, recusare non possis? Si pratermittes, qualis erit ista tua accusatio, qua domestici periculi metu, certissimi & maximi criminis non modo suspensionem, verum etiam mentionem ipsam pertimescat?

32 Emptum est ex S. C. frumentum ab Siculis Pratore Verre, pro quo frumento pecunia omnis soluta non est. graue est hoc crimen in Verrem, graue me agente, te accusante nullum. eras enim tu Quaestor, pecuniam publicam tu tractabas: ex qua etiam si cuperet Prator, tamē ne qua deductio fieret, magna ex parte tua potestas erat. Huius quoque igitur criminis te accusante mentio nulla fiet. Silebitur roto iudicio de maximis & notissimis illius furtis & iniurijs. Mihi crede, Cacili, non potest in accusando, socios vere defendere is, qui cum reo criminum societate coniunctus est. * Mancipes a ciuitatibus pro frumento pecuniam exegerunt. Quid? hoc Verre Pratore factum est solum? non, sed etiam Quaestore Cacilio. Quid igitur? datum es huic crimini, quod & potuisti prohibere ne fieret, & debuisti? an torum id relinques? Ergo id omnino Verres in iudicio suo non audiet, quod cum faciebat, quemadmodum defensurus esset, non reperiebat.

bat. Atque ego haec
memoro. Sunt
istius credo animi
Quaestore suo de
tu scis ad me esse
facile omnes iure
voluntatem fuisse
dem ad hoc esse di
um postulas dari
si id lege permit
cimus, concedat
impediuntur, qu
strare possunt.
inter meam atq
quia tu sine Verre
vius sum, quod te
se haberet potes
fecit, obijcies, me
perire. Quid illa
tur esse sine quod
ta, nullo modo pos
quia dicendi cons
gibus, aut ratio
scopulo sic diffi
atrogantia ob
gentia multo m
de meo ingenio
fisset, dicerem.
si de me opinione
rogatus id conu

LIBER I.

bat. Atque ego hac, qua in medio posita sunt cons-
 memoro. Sunt alia magis occulta furtiva, quae ille, ut
 istius credo animos, atque impetus retardaret, cum
 Quaestore suo benignissime communicavit. * Hec ³⁴
 tu scis ad me esse delata, quae si velim proferre,
 facile omnes intelligent, vobis inter vos, non modò
 voluntatem fuisse coniunctam, sed ne praedam qui-
 dem adhuc esse diuisam. Quapropter si tibi iudici-
 um postulas dari, quod tecum vna fecerit, concedo;
 si id lege permittitur: sin autem de accusatione di-
 cimus, concedas oportet ijs, qui nullo suo peccato
 impediuntur, quo minus alterius peccata demon-
 strare possint. * Ac vide quantum inter futurum sit ³⁵
 inter meam atque tuam accusationem. Ego etiam
 quae tu sine Verre commissisti, Verri crimini datu-
 rus sum, quòd te non prohibuerit, cum summam ipse
 se haberet potestatem: tu contra, ne quae ille quidem
 fecit, obijcies, ne quae ex parte coniunctus cum eo re-
 periare. Quid illa, Caecilii? contemnendane viden-
 tur esse? sine quibus causa sustineri, praesertim tan-
 ti, nullo modo potest? aliqua facultas agendi, ali-
 qua dicendi consuetudo, aliqua in foro, iudicij, le-
 gibus, aut ratio, aut exercitatio. Intellego quam ³⁶
 scopuloso difficiliq; in loco verser. nam cum omnis
 arrogantia odiosa est, tum illa ingenij atque elo-
 quentia multò molestissima. Quamobrem nihil dico
 de meo ingenio, neq; est quod possim dicere: neque
 si esset, dicerem. aut enim id mihi satis est, quod
 est de me opinionis, quicquid est. aut si id parum est,
 ego maius id commemorando facere non possum.
 * De

37 *Dete, Cecili, iam me herculè hoc extra hanc
contentionem certamenq; nostrum familiariter
tecum loquar. Tu ipse quemadmodum existimes
vide etiam atq; etiam: & tu te collige: & quis sis,
& quid facere possis, considera. Putasne te posse
de maximis, acerbissimiq; rebus, cum causam
sociorum, fortunasmq; provinciarum, ius Pop. Rom. gra-
uitatem iudicij legumq; susceperis, tot res, tam gra-
ues, tam varias, voce, memoria, consilio, ingenio,

admonda

38 sustinere? Putasne te posse, quæ C. Verres in Qua-
stura, quæ in legatione, quæ in Prætura, quæ Roma,
quæ in Italia, quæ in Achaia, Asia, Pamphyliaque pa-
trârit, ea quemadmodum locis temporibusque
diuisa sint, sic criminibus & oratione distingue-
re? Putasne posse, id quod in eiusmodi reo maxi-
mè necessarium est, facere, ut quæ ille libidinosè,
quæ nefariè, quæ crudeliter fecerit, ea equè acerb-
a & indigna videantur esse ijs, qui audient, at-

a facis

39 q; illis visa sunt, qui senserunt? Magna sunt ea, quæ
dico, mihi crede, noli hæc contemnere dicenda, de-
monstranda, explicanda sunt omnia, causa non solū
exponenda, sed etiam grauitèr copioseque agen-
da est. perficiendum est, si quid agere aut perfice-
re vis, ut homines te non solūm audiant, verum et-
iam libenter audiosq; audiant. In quo si te multum
natura adiuarer, si optimis à pueritia disciplinis
atque artibus studuisses, & in his elaborasses, si li-
teras Græcas Athenis, non Lilybei, Latinas Ro-
ma non in Sicilia didicisses: tamen esset magnum,
tantam causam tam expectatam, & diligentia

apud

LIBER I.

consequi, & memoria complecti, & oratione expo-
 nere, & voce, & viribus sustinere. Fortasse dices, 40
 quid ergo hac in te sunt omnia? vti nam quidem es-
 sent: veruntamen ut esse possent, magno studio mi-
 hi à pueritia est elaboratum. Quod si ego hac pro-
 pter magnitudinem rerum ac difficultatem assequi
 non potui, qui in omni vita nihil aliud egi: quam
 longè tu te ab his rebus abesse arbitrare? quas non
 modò antea nunquam cogitasti, sed ne nunc qui-
 dem, cum in eas ingrederis, quæ & quantæ sint, sus-
 picari potes. * Ego, qui, sicut omnes sciunt, in foro
 iudicij, q; ira verber, ut eiusdem ætatis aut nemo,
 aut pauci, plures causas defenderim, & qui omne
 tempus, quod mihi ab amicorum negotijs datur in
 his studijs laboribus, que consumam, quo paratior ad
 usum forenses, promptiorq; esse possim: tamen ita
 deos mihi velim propitios, ut cum illius temporis ni-
 hi venit in mentem, quo die citato reo mihi dicen-
 dum sit, non solum commoveor animo, sed etiam
 toto corpore perhorresco. * iam nunc mente & 42
 cogitatione prospicio, quantum studia hominum,
 qui contritus futuri sunt, quantum expectationem
 magnitudo iudicij sit allatura, quantum auditorum
 multitudinem C. Verus infamia concitatur,
 quantum demq; audientiam orationi meæ im-
 probitas illius factura sit. Quæ cum cogito, iam nunc
 timeo, quidnam pro offensione hominum, qui illi ini-
 mici insensq; sunt, & expectatione omnium, &
 magnitudine rerum dignum eloqui possim. * 43
 Tu horum nihil metuis, nihil cogitas, nihil labo-
 ras;

laudat
 41 se
 vero.

No de
 vere

IN VERREM

ras: & si quid ex veteri aliqua oratione, Iovem ego Optimum Maximum, aut, vellem fieri potuisset, Iudices, aut, aliquid eiusmodi ediscere potueris, praclare te paratum in iudicium venturum arbitraris. Ac si tibi nemo responsurus esset, tamen ipsam causam, vt ego arbitror, demonstrare non posses. *

*laudat 44
Hortus:*

Nunc ne illud quidem cogitas, tibi cum homine disertissimo, & ad dicendum paratissimo futurum esse certame: qui cum modo disserendum, modo omni oratione pugnandum certandumq; sit? Cuius ego ingenium ita laudo, vt non pertimescam: ita aprobo, vt me ab eo delectari facilius, quam decipi putem posse. Nunquam ille me opprimeret consilio, nunquam vilo artificio peruertet, nunquam ingenio me suo labefactare atque infirmare conabitur. noui omnes hominis petitiones rationesque dicendi: saepe in istisdem, saepe in contrarijs causis versati sumus. Ita contra me ille dicet, quamuis sit ingeniosus, vt nonnullum etiam de suo ingenio iudicium fieri arbitror.

*45
no
uo
93*

45) *Te vero, Cecili, quemadmodum sit elusurus, quam omni ratione iactaturus, videre iam videor: quoties ille tibi potestatem optionemq; facturus sit, vt eligas vtrum velis, factum esse nec ne, verum esse an falsum: vtrum dixeris, id contra te futurum, qui tibi astus, qui error, quae tenebrae diu immortales erunt, homini minimè malo? Quid cum accusationis tuae membra diuidere cœperit, & in digitis suis singulas partes causa constitutere? Quid cum vnumquodq; transigere, expedire, absolueret? Ipse profecto metuere incipies, ne innocenti periculum faceris.*

feris. Quid cum invidia deone perire? conueniunt iudicem confutur gionem potestatem de modo, etiam ad detur periculum rnat, sed gestu apicem ingeniumq; busq; adducat. At nō video futurum ve atbar, quae dice tibi magister iudic composum de edic quog, iudicio notis at ere arbitri nihil fuerit, qd aduersario fore potest: ut venit patati & disertu. Esati, omnid' entem ornatisimam & pmen L. Apuleium hominem non et a tione tyroni? tamen à suis collig quam satis attente eum esse bene robosperua sunt omnia stum iudicium sa

LIBER I.

feris. * Quid cum commiserari, conqueri, & ex illius 4
 inuidia deonerare aliquid, & in re trajicere cœ-
 peris? commemorare Quastoris cum Pratore necessi-
 tudinem constitutam? morem maiorum? sortis reli-
 gionem? poterisne eius orationis subire inuidiã? Vi-
 de modò, etiam atq; etiam considera: mihi enim vi-
 detur periculum fore, ne ille non modò verbis te ob-
 ruat, sed gestu ipso ac motu corporis, perstringat a-
 ciem ingenij tui, teq; ab institutis tuis cogitationi-
 busq; abducatur. * Atq; huiusce rei iudicium iam conti- 47
 nud video futurum. Si enim mihi hodie responde-
 re ad hac, quæ dico, potueris, si ab isto libro, quem
 tibi magister ludi nescio quis ex alienis orationibus
 compositum dedit, verbo vno discesseris, posse te & illi
 quoq; iudicio non deesse, & causa atq; officio tuo sa-
 tisfacere arbitror: sine mecum in hac prolusione
 nihil fueris, quem te in ipsa pugna cum acerrima
 adversario fore putemus? Esto, ipse nihil est, nihil
 potest: at venit paratus cum subscriptoribus exerci-
 tatis & disertus, est tamè hoc aliquid, tametsi nõ est
 satis, omnib; enim rebus is, qui princeps in agèdo est,
 ornatisimus & paratissimus esse debet. Veruntame-
 n L. Apuleium esse video proximum subscriptorè,
 hominem non etate, sed vsu forensi atque exercita-
 tione tyronè. * Deinde, vt opinor, habet Allienũ, hunc 48
 tamen à subsellij: qui quid in dicendo possit, nun-
 quam satis attendi: in clamando quidem video
 eum esse benè robustum, atq; exercitatum. in hoc
 spes tuae sunt omnes, hic, si tu eris actor cõstitutus,
 totum iudicium sustinebit. Ac ne is quidem tantum

IN VERREM

cōtēndē in dicendo, quantum potest: sed consulet
 laudi & existationi tuæ, & ex eo quod ipse potest in
 dicendo, aliquantū remitteret, ut tu tandem aliquid
 esse videre. Vt in actoribus Græcis fieri videmus, sæ-
 pe illum qui est secundarum, aut tertiarum partiū,
 cum possit aliquāto clarius dicere, quam ipse prima-
 rum, multum summittere, ut ille princeps quā maxi-
 me excellat: sic faciet Allienus, tibi seruet, tibi le-
 nocinabitur, minus aliquāto cōtēdet, quam potest.

49 *Iam hoc considerate, cuiusmodi accusatores in tā-
 to iudicio simus habituri, cum & ipse Allienus ex ea
 facultate, si quam habet, aliquantū detracturus sit,
 & Cecilius tum deniq; se aliquid futurum putet, si
 Allienus min⁹ vehemēs fuerit, & sibi primas in dice-
 do partes concesserit. Quartum quē sit habiturus, non
 video, nisi quem fortē ex illo grege Oratorum, qui
 subscriptionem sibi postularunt, cuiuscūq; vos dela-
 tionem dedissetis. *ex quibus alienissimis hominibus
 ita paratus venis, ut tibi hospites aliquis sit recipien-
 dus. Quibus ego non sum tantum honorem habiturus
 ut ad ea, quæ dixerint, certo loco, aut sigillatim v-
 nicuiq; respondeam sic breuiter, quoniam non cōsul-
 to, sed casu in eorum mentionē incidit: quasi prateri-
 ens satis faciam vniuersis. Tantane vobis inopia vi-
 deor esse amicorum, ut mihi non ex his, quos mecum
 adduxerim, sed de populo subscriptor addatur? vobis
 autem tantā inopia reorum est, ut mihi causam
 prærerere conemini potius, quam aliquos à colum-
 na Menia vestri ordinis reos reperiatis. * Custo-
 dem, inquit, Tullio me apponite. Quid? mihi quā-
 multi

ad q. in s. l. i. h. i. s. u. s. e. n. a. m. e. n. i. a. v. e. s. t. r. i. o. r. d. i. n. i. s. r. e. o. s. r. e. p. e. r. i. a. t. i. s. . * C. u. s. t. o. d. e. m. , i. n. q. u. i. t. , T. u. l. l. i. o. m. e. a. p. p. o. n. i. t. e. Q. u. i. d. ? m. i. b. i. q. u. a. n. t. u. m.

*multis custodibus
 casus admittit
 dicit, sed etiam
 fis. Sed de
 respondeo, non
 ut ad causam
 dicitur, quod
 sit. Et enim
 specularum
 cili, redam,
 multa sunt in
 suo capiat esse.
 hac dicit potest?
 vniuersis: videtur
 responsurum,
 quis sit reus
 hinc dicitur, ne
 Quid enim dicitur
 bi fecisset
 le, cum omnibus
 nam exitum, ca
 cali vitorem suam
 tuas vniuersis per
 vi, si agis, ut ca
 te atq; multa
 illari solere, qui d
 vici. In quo vni
 quo alterum, in e
 posse queri solere
 permitti oportere*

LIBER I.

multis custodibus opus erit, si te semel ad meas
 captas admifero? qui non solum ne quid enun-
 ties, sed etiam ne quid auferas, custodiendus
 sis. Sed de isto custode toto sic vobis brevissimè
 respondebo, non esse hos tales viros commissuros,
 ut ad causam tantam à me susceptam, mihi cre-
 ditam, quisquam subscriptor me invito aspirare pos-
 sit. Et enim fides mea custodem repudiat, diligentia
 speculatorem reformidat. * Verùm ut ad te, Ca-
 cili, redeam, quam multa te deficiant, vides, quia
 multa sint in te, quae reus nocens in accusatore
 suo capiat esse, profectò iam intelligis. Quid ad
 hac dici potest? non enim quero, quid tu dictu-
 rus sis: video mihi non te, sed hunc librum esse
 responsurum, quem monitor tuus hic tener.
 qui si te rectè monere vult, suadebit tibi, ut
 hinc discedas, neque mihi verbum vllum respondeas.
 Quid enim dices? an id quod dicitas, iniuriam ti-
 bi fecisse Verrem? arbitror, neg, enim esset verissi-
 le, cum omnibus Siculis faceret iniurias, te illi v-
 num eximium, cui consuleret, fuisse. * Sed ceteri Si-
 culi ultorem suarum iniuriarum inuenerunt: tu dū
 tuas iniurias per te, id quod nō potes, persequi cona-
 ris, id agis, ut ceterorum quoque iniuria sint impuni-
 ta atque multa: hoc te praeferit, non id solum spe-
 ctari solere, qui debeat, sed etiam illud, qui possit
 vlcisci. In quo virumque sit, eum superiorem esse: in
 quo alterum, in eo non quid is velit, sed quid facere
 possit, queri solere. * Quod si ei potissimum censes
 permitti oportere accusandi potestatem, cui ma-

IN VERREM

ximam C. Verres iniuriam fecerit: vtrum tandem
 censes hos Iudices grauius ferre oportere, te ab il-
 lo esse laesum, an prouinciam Siciliam esse vexatam
 ac perditam? Opinor concedis, multò hoc & esse gra-
 uius, & ab omnibus ferri grauius oportere. Conce-
 de igitur, vt tibi anteponatur in accusando prouin-
 cia: nam prouincia accusat, cum is agit causam, quò
 sibi illa defensorem sui iuris, vltorem iniuriarum,
 actorem totius cause adoptauit. * At eam tibi C. Ver-
 res fecit iniuriam, quæ ceterorum quoq; animos pos-
 set alieno incommòdo commouere, minimè: nam id
 quoq; ad rem pertinere arbitror, qualis iniuria di-
 catur, quia causa inimicitiarum proferatur. Cognos-
 cite eà me: nam ista eà profectò, nisi planè nihil sa-
 pit, nunquam proferet. Agonis est quadam Libyba-
 tana liberta Veneris Erycina, qua mulier ante hunc
 Quaestore copiosa planè & locuples fuit. Ab hac pra-
 fectus Antonij quidam symphoniacos seruos abduce-
 bat per iniuriam, quibus se in classe vti velle dice-
 bat. Tum illa, vt mos in Sicilia est omnium Venero-
 rum, & eorum qui à Venerè se liberauerunt, vt pra-
 56 fectò illi religionem Veneris, nomeng; obijceret, di-
 xit & se, & omnia sua Veneris esse. * Vbi hoc Quaestori
 Caecilio vno optimo, & homini aq;uisimo nunciatum
 est, vocari ad se Agonidem iubet, iudicium dat sta-
 tim. Si pateret eam se & sua Veneris esse dixisse, iu-
 dit an Recuperatores id quod necesse erat. neg; e-
 nim erat cuiquam dubium, quin illa dixisset. in pos-
 sessionem bonorum mulieris mittit: ipsam Veneri in
 seruitutem adiudicat. deinde bona vendit, pecuni-

am

am redigit. Ita
 mine Agonis
 omnes libertate
 basen Verres vni
 improbat, cogit
 gonidis bonis red
 annuere & re
 vos omnes admi
 Murus. quid
 hominum existim
 leria alant aten
 bilnem coerecend
 videtur esse laud
 ex bonis, tanqu
 est Verres: redit
 ex illa perquisi
 leri reddidit qua
 sum te à Verre es
 iniuriam tibi fact
 gabo. Deinde de
 nostrum grauior
 ipsum, sui fulta
 tiam redisti, si
 apud te posita e
 praedicator em
 se alterutrum
 bo, quominus v
 iura quidem, qu
 nec quid habes
 non modo mibi

LIBER I.

am redigit. Ita dum pecunia mancipia Veneris nomine Agonis ac religione retinere vult, fortunas omnes libertatēq; suam istius iniuria perdidit. L. Lybeum Verres venit postea, rem cognoscit, factum improbat, cogn. Quæstorē suum pecuniam, quam ex Agonidis bonis redeget, eam mulieri omnem annumerare & reddere. * Est adhuc, id quod vos omnes admirari video, non Verres, sed Q. Mutius. quid enim facere potuit elegantius ad hominum existimationē? aequus ad leuandam mulieris calamitatem? vehementius ad Quæstoris libidinem coercendam? Summe hæc omnia mihi videntur esse laudanda. Sed repente è vestigio ex homine, tanquam aliquo Circeæ poculo, factus est Verres: redit ad se atque ad mores suos. nam ex illa pecunia magnam partem ad se vertit, mulieri reddidit quantulum visum est. * Hic tu sis. sum te à Verre esses dices, patiar, & concedam: si iniuriam tibi factam quereris, defendam, & negabo. Deinde de iniuria qua tibi facta sit, neminem nostrum grauiorem vindicem esse oportet, quam te ipsum, cui facta dicitur. Si tu cum illo postea in gratiam redisti, si domi illius aliquoties fuisti, si ille apud te postea cœnauit, virum te perfidiosum, ac prædicatorum existimari mauius video esse necesse alterutrum. Sed ego tecum in eo non pugnabo, quo minus virum velis eligas. * Quid si ne iniuria quidem, qua tibi ab illo facta sit, causa remanet? quid habes, quod possis dicere, quam obrem non modo mihi, sed cuiquam antepōnere? nisi forte

IN VERRERUM

forte illud, quod dictum te esse audio, Quæstorè il-
 lius fuisse. quæ causa grauis esset, si certares mecum
 vter nostrum illi amicior esse deberet: in contenti-
 one suscipiendarum inimicitiarum, ridiculum est
 putare causam necessitudinis ad inferendum periculū
 60 iustam videri oportere. * Etenim si plurimas à tuo Pra-
 tore iniurias accepisses, tamen eas ferendo maiorem
 laudem, quam vlciscendo mererere. Cum verò nullū
 illius in vita rectius factum sit, quam id, quod tu iniu-
 riam appellas: hi statuent hanc causam, quam ne in
 alio quidem probarent, in te iustam ad necessitudi-
 nē violandam videri: qui si summam iniuriam ab illo
 accepisti, tamen quoniam Quæstor eius fuisi, nō po-
 tes eum sine vlla vituperatione accusare: si verò
 nulla tibi facta est iniuria, sine scelere eum accusare
 non potes. Quare cum incertum sit de iniuria: quem-
 61 ratione, quam cum seelere discerere? * At vide quid
 differat inter meam opinionem ac tuam. tu cū om-
 nibus inferior sis, hac vna in re te mihi antefere-
 ri putas oportere, quod Quæstor illius fueris: ego
 si superior cæteris rebus esses, te hanc vnam ob cau-
 sam accusatorem repudiari putarem oportere. Sic
 enim à maioribus nostris accepimus, Praetorem Qua-
 stori suo parentis loco esse oportere: nullam neg, ius-
 tiorē, neg, grauiorē causam necessitudinis posse
 reperiri, quam coniunctionem sortis, quam provin-
 cia, quam officij, quam publicam muneris societate-
 62 tem. * Quamobrem si iure eum possis accusare, tamē
 cum is tibi parentis numero fuisset, id pie facere
 non

LIBER I.

non posses. cum verò neq; iniuriam acceperis, & Praetori tuo periculum crees, fatearis necesse est, te illi iniustum impiumq; bellum inferre conari. Etenim ista Quaestura ad eam rem valet, vt elaborandum tibi in ratione reddenda sit, quamobrem, qui Quaestor eius fueris, accuses: non vt ob eam ipsam causam postulandum sit, vt tibi potissimum accusatio detur. Neq; verò vnquam venit in contentionem de accusando qui Quaestor fuisse, quin repudiaretur. ⁶³ Itaq; neq; L. Philoni in C. Seruiliū nominis defendendi potestas est data, neque M. Aurelio Scauro in L. Flaccum, neq; Cn. Pompeio in T. Albutium: quorum nemo propter indignitatem repudiatus est, sed ne libido violanda necessitudinis autoritate iudicum comprobaretur. Atq; ille Cn. Pōpeius ita cū C. Iulio contendit, vt tu mecum. Quaestor enim Albutij fuerat, vt tu Verris. Iulius hoc secum autoritatis ad accusandum afferebat, quòd vt hoc tempore nos ab Siculis, sic tum ille ab Sardinis rogatus ad causam accesserat. Semper haec causa plurimum valuit, semper haec ratio accusandi fuit honestissima pro socijs, pro salute prouincia, pro exterarū nationum cōmodis inuidicias suscipere, ad periculū accedere, operam, studium, laborem interponere. ⁶⁴ Etenim si probabilis est eorum causa, qui iniurias suas persequi volunt, quā in re dolori suo, nō Reip. cōmodis seruiunt: quanto illa causa honestior, quae non solū probabilis videri, sed etiā grata esse debet, nulla priuatum accepta iniuria, sociorum atq; amicorū Po. R.

IN VERREM

dolore atque iniurijs commoueri? Nuper cum in P. Gabinum vir fortissimus & innocentissimus L. Piso delationē nominis postulat, & contra Q. Caelius peteret, isq; se veteres inimicitias iādiu susceptas persequi diceret, cum autoritas et dignitas Pisonis valebat plurimum, tum illa erat causa iustissima, quod
 65 eum sibi Achai patronū adoptarant, * etenim cū lex ipsa de pecunijs repetundis sociorum atq; amicorum Po. R. causa parata sit, iniquū est, non eum legis iudicij, actorem idoneum maxime putari, quem actorē causa sua socij, defensoremq; fortunarum suarū potissimum esse voluerunt. An quod ad cōmemorandū est honestius, id ad probandū non multò videri debet æquius? Vir a igni ur est splendidior? vir a illustrior cōmemoratio? accusaui eum, quicum Quæstor fueram, quicum me fors consuetudoq; maiorum, quicum me decorum hominū, iudicij coniunxerat. an accusaui rogatu sociorum atque amicorum? delectus sum ab vniuersa prouincia, qui eius iura fortunasq; defenderem. Dubitare quisquam potest, quin hoc honestius sit eorum causa apud quos Quæstor fueris, quam
 66 eum cuius Quæstor fueris, accusare? Clarissimi viri nostræ ciuitatis temporibus optimis, hoc sibi amplissimum pulcherrimumq; ducebant, ab hospitibus clientibusq; suis, ab exteris nationibus, quæ in amicitiam Rop. R. ditionemq; essent, iniurias propulsare: eorumq; fortunas defendere. M. Catonem illum sapientem, clarissimum virum et prudentissimum cum multis graues inimicitias gessisse accepimus, propter Hispanorum apud quos Consul fuerat, iniurias.*
 Nuper

Nuper Ca. Domitius
 decessit propter
 micti atq; hospitibus
 hominum necesse
 quam has maiorem
 petita atq; relata
 hominum non in
 debant eorum for
 defendere. * Hoc
 in illi atq; ad ob
 male sit ferunt, aut
 suetudo sepe per ac
 nelli sumis viri atq;
 lescentulos, aut
 indiciaq; admitt
 atq; iniquitate per
 bat, tum cum i
 fuit, accusabat M
 Rufus aut cum P
 gloria, sed ut ge
 sul & Consul fue
 iure tum staret
 buus onperij q
 tur, nemo nra
 homine parum
 lāt se e mot ar
 vult? accusator
 fenderet consue
 cum decessit at
 do me, sed in illi

LIBER I.

Nuper Cn. Domitium scimus Decimo Syllano diem
dixisse propter vnius hominis Egritomaripateri a-
mici atq; hostris iniurias. Neq; enim magis animos
hominum nocentium res vnquam vlla commouit,
quam hac maiorum consuetudo longo interuallo re-
perita atq; relata. sociorum querimonia delata ad
hominem non inertiſſimum suscepta ab eo, qui vi-
debatur eorum fortunae fide diligentiaq; sua posse
defendere. * Hoc timent homines, hoc laborant, hoc
institui atq; aded institutum referri ac renouari
molestè ferunt. putant fore, uti, si paulatim hæc con-
suetudo serpere ac prædite cæperit, per homines ho-
nestissimos virosq; fortissimos, non imperitos adu-
lescuntulos, aut illiusmodi quadruplatores leges
indiciaq; administrantur. * Cuius consuetudinis
atq; instituti patres maioresq; nostros non pœnite-
bat, tum cum P. Lentulus ^{qui princeps Senatus} fuit, accusabat M. Aquilium, ^{subscriptore C. Rutilio}
Ruso: aut cum P. Africanus homo virtute, fortuna,
gloria, rebus gestis amplissimus, posteaquam bis Con-
sul & Censor fuerat, L. Cottam in iudicium vocabat.
Iure tum florebat populi Rom. nomen, iure autoritas
huius imperij, ciuitatisque maiestas grauis habeba-
tur. nemo mirabatur in Africano illo quod in me nunc
homine paruis opibus ac facultatibus prædito, simu-
lât sese mirari, cum molestè ferât. * Quid sibi iste
vult? accusator emne se existimari, qui antea de-
fendere consueverat? nunc præsertim, eaiam etate,
cum Aedilitatem petat? Ego verò & etatis non mo-
do mea, sed multo etiam superioris, & honoris an-
plissimi

IN VERREM

Epilo:

plissimi puto esse, & accusare improbos & miseros calamitososq; defendere. Et profectò aut hoc remedium est agrate ac propè desperata reip. iudicijsq; corruptis ac contaminatis paucorum vitio ac turpitudine homines ad legum defensionem iudiciorumq; auctoritatem quam honestissimos et integerrimos diligentissimosq; accedere: aut, si ne hoc quidem prodesse poterit, profectò nulla vnquam medicina his tot incommodu reperietur.

71ª Nulla salus Reip. maior est, quam eos, qui alterum accusant, non minus de laude, de honore, de fama sua, quam illos qui accusantur, de capite ac fortunis suis pertimescere. Itaq; semper ij diligentissime laboriosissimeq; accusarunt, qui se ipsos in discrimen existimationis venire arbitrati sunt. Quamobrem hoc statuere, iudices, debetis, Q. Cecilium, de quo nulla vnquam opinio fuerit, nullaq; in hoc ipso iudicio expectatio futura sit, qui neq; ut antè collectam famam conseruet, neq; vti reliqui temporis spem confirmet, laborat, non nimis hanc causam seuerè, non nimis accuratè, non nimis diligèter acturum. habet enim nihil, quod in offensione deperdat, ut turpissimè flagitiosissimeq; discedat: nihil de suis veteribus ornamentis requirit.

72^a Anobis multos obsides habet P. Ro. quos ut incolumes conseruare, tueri, confirmare, ac recuperare possimus, omni ratione erit dimicandum. habet honorem, quem petimus: habet spem, quam propositam nobis habemus: habet existimationè multo sudore, labore, vigilijsq; collectà, ut si in hac causa

sanctum esse
hac qua dicitur
saluipossim
vt ea, quoniam
tempore vni
cei, vestrum est
nie posse ma
re fuit, diligen
Q. Cecilium ante
ratum non ar
tam honestam, se
onem, neq; volu
re arbitretur p

ACCY

IN C

humano conf
nlatum yob

LIBER I.

sa nostrum officium ac diligentiam probauerimus, haec qua dixi, retinere per Pop. Ro. incolumia ac salua posimus: si tātulum offensum titubatamq; fit, vt ea, quae singularim ac diu collecta sunt, vno tempore vniuersa perdamus. * Quapropter, Iudices, vestrum est deligere quem existimetis facillimè posse magnitudinem causa ac iudiciij sustinere fide, diligentia, consilio, autoritate. Vos si mihi Q. Cecilium anteposueritis, ego me dignitate superatum non arbitrabor: Popul. Roman. ne tam honestam, seueram, diligentemq; accusationem, neq; vobis placuisse, neq; ordini vestro placeve arbitretur, prouidet.

ACCVSATIONIS

IN C. VERREM LI.

BER II.

SEV ACTIO I.

ORATIO V.

QVOD erat optandum maximè, Iudices, & quod vnum ad inuidiam vestri ordinis infamiamq; iudiciorum sedandum maximè pertinebat, id non humano consilio, sed propè diuinitus datum atque oblatum vobis summo reip. tempore videtur.

INUE-